

УДРУЖЕЊЕ
ДРАМСКИХ
УМЕТНИКА
СРБИЈЕ

РЕПРЕЗЕНТАТИВНО УДРУЖЕЊЕ У КУЛТУРИ

11158 Београд, Студентски трг 13/VI, ПАК 105102

Тел. (+381 11) 2631-464, 2631-522, 2631-592

<http://www.udus.org.rs>

e-mail: udus@udus.org.rs

МАТИЧНИ БРОЈ: 07067283 ПИБ: 100040788

пословни рачун: 200-2711270101033-28, Београд Поштанска штедионица А.Д. Београд

Број: 535/1
05. 09. 2024.

Саопштење за јавност поводом резултата конкурса Министарства културе Републике Србије

Удружење драмских уметника Србије већ скоро пола века додељује Награду за животно дело *Добричин њрсѝен*. Ово највеће и најзначајније признање у нашој бранши, које се додељује глумцима за целокупно глумачко остварење, за животно дело и изузетан допринос култури наше земље, установљено је 1980. године. Награда се састоји од златне копије прстена Добрице Милутиновића, уникатне дипломе на пергаменту и монографије посвећене добитнику. Добитница *Добричиној њрсѝена* у 2023. години је наша колегиница Анита Манчић која је тим признањем прибројана низу највећих глумаца и глумица које је наша земља икада имала.

Недавно објављени резултати јавног конкурса Министарства културе Републике Србије за област *Њозоришна умејносѝ (сѝваралашѝво, ѡродукѝија, ињѝерѝреѝација)* затекли су нас одлуком без преседана, која нас је оставила у потпуној неверици. Наиме, Министарство културе одбило је ове године да одвоји средства за издавање монографије о нашој уметници уз образложење да је „упитна усклађеност пројекта са општим интересом у култури и циљевима и приоритетима конкурса“, као и да је „упитан степен утицаја пројекта на квалитет културног живота заједнице“. Свако ко се иоле разуме у културу зна да су монографије овог типа документа првог реда јер је у њима сабрано оно што представља суму свих прегнућа, рада, посвећеништва, изгарања и домета једног ствараоца током читавог његовог стваралачког пута. Оне су једина опипљива потврда, траг који сведочи уметникову јединственост, непоновљивост и значај. Ако је достојно обележавање изузетности нечијег целоживотног труда упитно са становишта општег интереса у култури и утицаја на квалитет културног живота заједнице, поставља се питање шта је онда неупитно ако то није награда за животно дело. Шта би требало још урадити како би наш труд био препознат као довољно респектабилан и признат од стране надлежног министарства?

То, нажалост, није све. У оквиру истог конкурса УДУС је конкурисао и за средства за издавање монографије о редитељу Егону Савину, добитнику Награде „Дејан Мијач“, коју за редитељски опус додељују Удружење драмских уметника Србије и Стеријино позорје и која, такође, представља награду за животно дело јер се награђује целокупан рад у области режије. Егон Савин је један од најзначајнијих редитеља које је ова земља икада имала и добитник је огромног броја домаћих и међународних признања за режију. Средства за монографију о Егону Савину такође нису додељена уз идентично образложење (копирано и налепљено).

Једино што након оваквих података можемо јесте да наглас проговоримо питања која се намећу сама од себе. Да ли овако отворено непризнавање и вређање највећих домета наших стваралаца од стране надлежног министарства представља културну политику ове земље? И да ли је то порука свим млађим генерацијама да ће труд најдаровитијих и највреднијих бити овако омаловажен и обесмишљен? Да ли је боље не улагати га са жељом да својој земљи допринесу најбољим снагама, умећем и прегалаштвом, уколико ће сав тај труд једнога дана бити на овај начин обезвређен?

THE DRAMA
ARTISTS'
ASSOCIATION
OF SERBIA

Рећи ћемо још да су од свих пројеката наших чланова пријављених посредством Удружења на поменути али и на друге конкурсе Министарства културе, ове године подржана само два. Проблеме уметницима у планирању и реализацији пројеката узроковало је вишемесечно кашњење Министарства у објављивању резултата конкурса (скоро пет месеци кашњења у односу на наведени рок водило је одлагању почетка рада на пројектима, а тиме и скраћивању периода предвиђеног за реализацију).

Ни ово, нажалост, није све. Када је реч о додели признања уметницима за врхунски допринос националној култури, која Влада Србије додељује такође за изузетне доприносе у области стваралаштва, Министарство културе одредило је да репрезентативна удружења у култури у области *позоришна уметност – сценско стваралаштво и индустријализација* (Удружење драмских уметника Србије и Савез драмских уметника Војводине) заједно могу предложити свега три кандидата годишње, иако је број оних који то признање заслужују значајно већи. Само да подсетимо да таквих ограничења у другим областима које држава стимулише нема (нпр. у спорту).

Комисија Министарства културе, притом, није у обавези да уважи ниједан предлог, па се тако, на пример, претходних година догодило да кандидати попут Виде Огњеновић и Синише Ковачевића, стваралаца који представљају културно благо и раритет ове земље, не буду препознати од стране комисије Министарства културе као уметници који то признање заслужују. Небројене су домаће и међународне награде које је ово двоје уметника за своје стваралаштво добило и они би по својим стваралачким биографијама морали бити признати мимо сваког конкурса и процене, јер је њихов допринос немерљив и неупитан по било којој основи. Нажалост, Вида Огњеновић је већ два пута одбијена, а Синиша Ковачевић једанпут. Такви домети такође нису били довољно релевантни и озбиљни комисији Министарства.

А одлука Владе Републике Србије о додели *националних признања* по Јавном позиву Министарства културе, који је расписан крајем прошле године – још увек нам није позната.

Ни ово, нажалост, није све.

Када је реч о самосталним уметницима и вишедеценијском проблему насталом због кашњења уплата доприноса за њихово обавезно социјално осигурање од стране локалних самоуправа, пре свега Града Београда, и због дугогодишњих камата на та дуговања која се приписују самосталним уметницима иако нису настала њиховом кривицом, реалност је таква да су самостални уметници доведени у ситуацију да када желе да остваре поједина права из пензијског и инвалидског осигурања, на пример приликом одласка у пензију, морају сами да плате поменути дуг (једнократно или обуставом из будућих ниских пензија). Последњи у низу покушаја репрезентативних уметничких удружења да се овај проблем реши застао је код иницијативе Радне групе Министарства културе у чијем раду су учествовали и представници уметничких удружења, новембра 2022. Влади Републике Србије упућен је тада конкретан предлог за решавање овог проблема, али о одговору још увек нисмо обавештени.

Да ли је унапређење положаја самосталних уметника, културних радника и струковних удружења заиста приоритет културне политике или је само декларативно наведено у документу Владе РС *Стратешки приоритети развоја културе Републике Србије од 2021. до 2025 ?*

Грешимо ли ако сматрамо да статус самосталног уметника и преузимање плаћања доприноса за њихово пензијско, инвалидско и здравствено осигурање није социјална категорија, већ право засновано на уметничкој делатности и уметничком доприносу у програмима свих институција

културе и израз позитивне културне политике према уметности која не може и не сме бити препуштена искључиво тржишту, без подршке државе и друштва?

И на крају, нагласићемо још једном, да наше Удружење окупља око 1500 чланова различитих политичких уверења и опредељења, те се изричито оgraђујемо од сваке евентуалне политизације овог саопштења. У свему наведеном није реч о појединачним именима већ о институцији најзначајнијих признања у земљи и о крајњем безизлазу у који је оваквим третманом цела наша бранша доведена.

Удружење драмских уметника Србије стрпљиво је и са разумевањем чекало одлуке Министарства културе, уважавајући сложене и тешке околности у којима смо сви радили у претходном периоду (избори у Србији, формирање и почетак рада нове Владе, период летњих одмора итд).

Заиста се надамо да ће надлежни озбиљно преиспитати како своје појединачне одлуке тако и свеукупни третман културе и њених посленика у нашој земљи. Очекујемо од Министарства културе да се изјасни какву културну политику жели у овој земљи, уколико све што смо навели заслужује овакав игноратски и понижавајући третман.

За Председништво Удружења драмских уметника Србије
Небојша Дугалић, председник

